

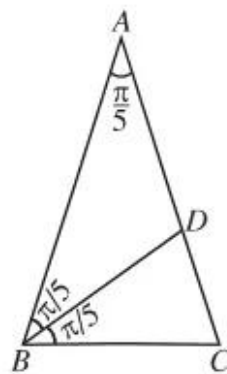
§4. MỘT SỐ CÔNG THỨC LƯỢNG GIÁC

6.42. a) Viết $\frac{\pi}{12} = \frac{\pi}{3} - \frac{\pi}{4}$; $\frac{\pi}{12} = \frac{1}{2} \cdot \frac{\pi}{6}$, rồi dùng công thức cộng, công thức nhân đôi để tìm các giá trị lượng giác sin, cosin, tang của góc $\frac{\pi}{12}$ bằng hai cách khác nhau và đối chiếu các kết quả tìm thấy.

b) Tính sin, cosin, tang của các góc 75° , 105° , 165° (không dùng máy tính bỏ túi).

6.43. a) Tính $x = \cos \frac{2\pi}{5}$ bằng "phương pháp hình học" như sau :

Xét tam giác cân ABC với $\widehat{B} = \widehat{C} = \frac{2\pi}{5}$, kẻ đường phân giác BD của tam giác đó. Từ tính chất $\frac{BC}{BA} = \frac{DC}{DA}$ (h. 6.7) hãy suy ra $4x^2 + 2x - 1 = 0$.

Hình 6.7

b) Từ đó tính $\cos \frac{\pi}{5}$, $\sin \frac{\pi}{5}$, $\tan \frac{\pi}{5}$.

c) Tính sin, cosin, tang của 18° .

d) Viết $6 = 36 - 30$, tính sin, cosin của 6° . Thử lại bằng máy tính bỏ túi.

6.44. Cho $\cos \alpha = \frac{3}{4}$, $\sin \alpha > 0$; $\sin \beta = \frac{3}{5}$, $\cos \beta < 0$.

Hãy tính $\cos 2\alpha$, $\sin 2\alpha$, $\cos 2\beta$, $\sin 2\beta$, $\cos(\alpha + \beta)$, $\sin(\alpha - \beta)$.

6.45. a) Cho $\cos \alpha = 0,6$ và $0 < \alpha < \frac{\pi}{2}$. Hãy tính $\cos \frac{\alpha}{2}$; $\sin \frac{\alpha}{2}$; $\tan \frac{\alpha}{2}$.

b) Cho $\sin \beta = \frac{3}{5}$ và $\frac{\pi}{2} < \beta < \pi$. Hãy tính $\cos \frac{\beta}{2}$; $\sin \frac{\beta}{2}$; $\tan \frac{\beta}{2}$.

6.46. Cho $\cos \alpha = m$.

a) Hãy tính $\cos 2\alpha$; $\sin^2 2\alpha$; $\tan^2 2\alpha$ theo m (giả sử $\tan 2\alpha$ xác định).

b) Hỏi $\sin 2\alpha$; $\tan 2\alpha$ có xác định duy nhất bởi m hay không ?

6.47. Cho $\sin \alpha = m$.

Cũng câu hỏi như ở bài 6.46.

6.48. Cho $\cos \alpha = m$.

Hãy tính $\cos^2 \frac{\alpha}{2}$; $\sin^2 \frac{\alpha}{2}$; $\tan^2 \frac{\alpha}{2}$ theo m (giả sử $\tan \frac{\alpha}{2}$ xác định).

6.49. a) Tính $\sin \alpha$, $\cos \alpha$ theo $\tan \frac{\alpha}{2} = t$.

b) Hãy tính $\frac{1 - \cos \alpha}{\sin \alpha} + \frac{1}{\tan \alpha} + 4 \sin \alpha$ theo $\tan \frac{\alpha}{2} = t$.

6.50. Giả sử các biểu thức sau có nghĩa, chứng minh rằng :

$$\text{a) } \tan \alpha = \frac{\sin \alpha + \sin 2\alpha}{1 + \cos \alpha + \cos 2\alpha}; \quad \text{b) } \tan^2 \alpha = \frac{2 \sin 2\alpha - \sin 4\alpha}{2 \sin 2\alpha + \sin 4\alpha}.$$

6.51. a) Chứng minh rằng với mọi α, β , ta có :

$$\sin^2(\alpha + \beta) = \sin^2 \alpha + \sin^2 \beta + 2 \sin \alpha \sin \beta \cos(\alpha + \beta).$$

b) Biết $\cos \alpha + \cos \beta = m$; $\sin \alpha + \sin \beta = n$, hãy tính $\cos(\alpha - \beta)$ theo m và n .

c) Biết $\cos^2 \alpha + \cos^2 \beta = p$. Hãy tính $\cos(\alpha - \beta)\cos(\alpha + \beta)$ theo p .

6.52. a) Chứng minh rằng nếu $\cos(\alpha + \beta) = 0$ thì $\sin(\alpha + 2\beta) = \sin \alpha$.

b) Chứng minh rằng nếu $\sin(2\alpha + \beta) = 3 \sin \beta$ và $\cos \alpha \neq 0$, $\cos(\alpha + \beta) \neq 0$ thì $\tan(\alpha + \beta) = 2 \tan \alpha$.

6.53. Chứng minh

$$\text{a) } 4 \cos 15^\circ \cos 21^\circ \cos 24^\circ - \cos 12^\circ - \cos 18^\circ = \frac{1 + \sqrt{3}}{2};$$

$$\text{b) } \tan 30^\circ + \tan 40^\circ + \tan 50^\circ + \tan 60^\circ = \frac{8\sqrt{3}}{3} \cos 20^\circ;$$

$$\text{c) } \frac{1}{\sin 18^\circ} - \frac{1}{\sin 54^\circ} = 2;$$

$$\text{d) } \tan 9^\circ - \tan 27^\circ - \tan 63^\circ + \tan 81^\circ = 4.$$

6.54. Chứng minh

$$\text{a) } \frac{\sin x + \sin y}{2} \leq \sin \frac{x + y}{2} \text{ với mọi } x, y \text{ đều không âm và } x + y \leq 2\pi.$$

$$\text{b) } \frac{\cos x + \cos y}{2} \leq \cos \frac{x + y}{2} \text{ với mọi } x, y \text{ thoả mãn } -\pi \leq x + y \leq \pi.$$

6.55. Chứng minh

$$\frac{\sin \alpha + \sin \beta \cos(\alpha + \beta)}{\cos \alpha - \sin \beta \sin(\alpha + \beta)} = \tan(\alpha + \beta) \text{ (khi các biểu thức có nghĩa).}$$

6.56. Chứng minh rằng nếu tam giác ABC thoả mãn điều kiện :

a) $\sin A = \frac{\cos B + \cos C}{\sin B + \sin C}$ thì tam giác ABC là tam giác vuông ;

b) $\frac{\sin A}{\sin B} = \frac{\cos B + \cos C}{\cos C + \cos A}$ thì tam giác ABC là một tam giác vuông hoặc một tam giác cân.

6.57. Xét các biểu thức

$$S = \sin \alpha + \sin 2\alpha + \sin 3\alpha + \dots + \sin n\alpha,$$

$$T = 1 + \cos \alpha + \cos 2\alpha + \cos 3\alpha + \dots + \cos n\alpha$$

(n là một số nguyên dương).

Chứng minh :

a) $S \sin \frac{\alpha}{2} = \sin \frac{n\alpha}{2} \sin \frac{(n+1)\alpha}{2}$;   b) $T \sin \frac{\alpha}{2} = \cos \frac{n\alpha}{2} \sin \frac{(n+1)\alpha}{2}$.

6.58. Chứng minh :

a) $\sin \frac{2\pi}{7} + \sin \frac{4\pi}{7} + \sin \frac{6\pi}{7} = \frac{1}{2} \cot \frac{\pi}{14}$;

b) $\cos \frac{\pi}{11} + \cos \frac{3\pi}{11} + \cos \frac{5\pi}{11} + \cos \frac{7\pi}{11} + \cos \frac{9\pi}{11} = \frac{1}{2}$;

c) $\cos \frac{2\pi}{11} + \cos \frac{4\pi}{11} + \cos \frac{6\pi}{11} + \cos \frac{8\pi}{11} + \cos \frac{10\pi}{11} = -\frac{1}{2}$;

d) $\sin \frac{\pi}{11} + \sin \frac{2\pi}{11} + \dots + \sin \frac{10\pi}{11} = \cot \frac{\pi}{22}$.